

Konverze historického průmyslového areálu bývalé elektrárny v Sarajevu

Zadáním diplomního projektu je rekonstrukce staveb areálu bývalé elektrárny v centru Sarajeva. Areál byl zbudován na konci 19. století, následně přestavován, svému účelu sloužil do 90. let minulého století, kdy byl téměř do základu zničen v průběhu války v bývalé Jugoslávii. Dnes, třicet let od skončení válečného konfliktu, jsou budovy stále zachovány pouze torzálně, současně jsou stejně jako celé území evidované jako národní památka zvláštního významu Bosny a Hercegoviny, prohlášená v roce 2015. Obnova předpokládá hledání nové funkce, součástí zadání i celé práce je proto nejen rekonstrukce a dostavba, ale také konverze budov i areálu.

V úvodu práce se autorka poměrně podrobně zabývá studiem místa, jeho vývojem i kontextem urbanizace města Sarajevo. Současně dokládá, že území je dle aktuálního územního plánu určené k přestavbě stejně jako navazující lokality, které mají mít výrazně rekreační, společenský a kulturní charakter.

Obdobně důsledně se věnuje i historii a stavebnímu vývoji vlastních budov, jejichž autorem je český architekt Karel Pařík. Detailní archivní rešerše doložená stavebními plány a dobovými materiály, zejména fotografiemi umožňuje autorce mimo jiné porovnání původního záměru na výkresech a skutečně realizovaného stavu před zničením areálu. To je samo o sobě dobrým východiskem k definici rekonstrukce v objemech i stavebních detailech. Pro vlastní projekt je ale tato fáze pouze analýzou, nikoliv cílem. Konverze je totiž spojena s hledáním nové stavební vrstvy, na jejíž definici se autorka v práci připravuje i teoreticky a to úvahami o míře a hledání rovnováhy i studiem analogických projektů z prostředí Evropy. Směr úvah pak naznačuje textově i graficky, zabývá se měřítkem, materiály, kontextem budov a okolí.

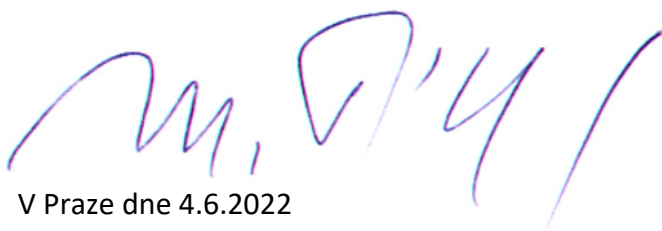
Vlastní návrh je pak spojen s definicí nové funkce, kterou se má stát, i vzhledem k industriální historii technické muzeum s knihovnou, kavárnou, administrativním a technickým zázemím a vazbou na nově vznikající pěší zónu. Budova elektrárny je obnovena v původním rozsahu až po úroveň koruny zdiva, do takto rekonstruovaného objemu je vestavěna konstrukce, která umožňuje navýšení stavby, zdvihnutí střešních pláštů na skleněné hranoly. Tato nová vrstva vysoká přibližně jedno podlaží není samoúčelná, umožňuje vestavbu patra, navýšení ploch a zajišťuje dostatek denního světla do hloubky dispozic. Posledním novým prvkem je věž s vyhlídkou, odvozená od výrazné vertikály komína, který byl původně součástí stavby. Dispozičně je objekt rozdělen na technické a provozní suterény, přízemí, kde je uvažován vstup, část expozice, auditorium a kavárna a patro, kde je kromě další části expozice i knihovna a administrativní část muzea.

Myšlenka obnovy, konverze, koncept přestavby i vlastní námět na technické muzeum s knihovnou jsou z mého pohledu úvahami správným směrem. Vychází z měřítka stavby, jejího umístění v centru Sarajeva, dobré dopravní dostupnosti. V rovině architektury

z odpovídající analýzy, charakteru staveb a rozvahy o poměru historických a současných forem. Plošné navýšení objektu, rozlišení obou vrstev v materiálech i jejich objemová vyváženost vytváří ucelenou, promyšlenou kompozici. Za ne zcela jednoznačnou považuji snad jen nástavbu vyhlídky. Vychází sice z historických pramenů (byť spíše z výkresové archivní části, komín byl dle dochovaných fotografií mimo objekt) a také principiálně má své opodstatnění. Při množství intervencí, zvyšování celého objemu a vzhledu hlásky s výrazným vřetenem schodiště se přesto nelze ubránit dojmu jisté roubovanosti. Výraz zde totiž opouští utilitární charakter industriální architektury a poněkud rozrušuje celkově klidný, vybalancovaný návrh. Jsem současně přesvědčen, že autorka tuto formu zvolila s rozvahou a bude mít pro vysvětlení kompozice dostatek argumentů. Rád bych si je vyslechl.

Při podrobnějším studiu lze v obsahu vnímat určitou schematičnost. Rezervy nacházím zejména v propracování dispozičního řešení, návaznostech jednotlivých funkcí a jejich vnitřního členění. Zvolený program je typologicky poměrně náročný, i když se tak nemusí jevit. Stejně tak schematické je propracování novodobých konstrukcí a návazností historické a novodobé části. V tomto směru je zde jistý nepoměr mezi rozsáhlou rešerší, hledáním forem, zodpovědnou prací s konceptem a konečným zpracováním. Přesnější zpracování dispozičního řešení i stavebně-architektonických detailů je určitě možné doplnit bez vlivu na vyznění celku, pregnantnější rozpracování v projektu by na druhé straně celý koncept lépe podtrhlo. Proto bych rád výše uvedené kvalifikoval spíše jako doporučení, nikoliv přímo nedostatky.

Práce je celkově zpracovaná zodpovědně, graficky i textově přehledně, je jistě kvalitním příspěvkem k diskuzi o obnově a konverzi místa, které je pro autorku zjevně více než stavební lokalitou. Doporučuji jí k obhajobě.

V Praze dne 4.6.2022
Ing. arch. Marek Tichý